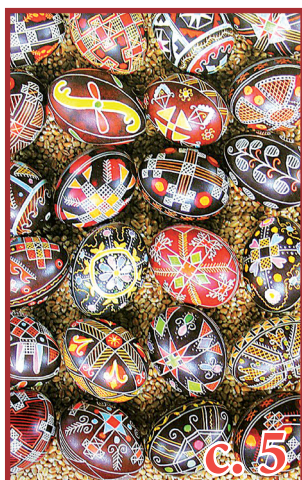

ГОТУЄМОСЬ ДО ВЕЛИКОДНЯ

ПИСАНКА – ЯК МОЛИТВА, З ЯКОЇ СЛІВ НЕ ВИКИНЄШ

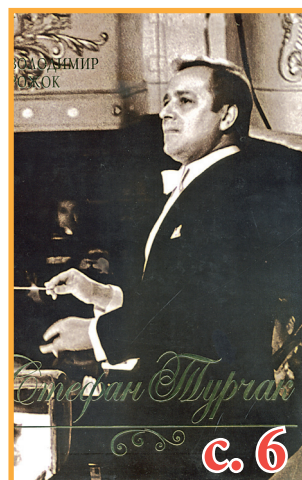
Ще в 2001 році вона видала книжку «Українська народна писанка», яка налічувала 465 візців цього маленького дива, а доповнене друге видання вже містить півтори тисячі візців із різних регіонів України...

с. 5

КНИГА ПРО СОНЯЧНОГО МАЕТРО

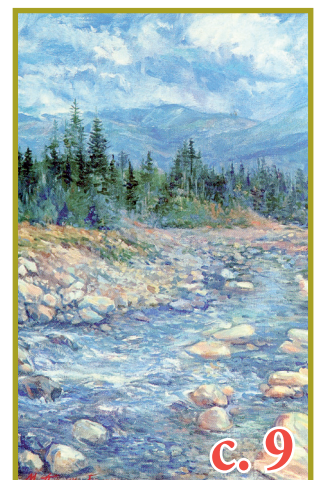
Стефан Турчак – видатна постать сучасної української культури. Йому присвячено книгу Володимира Рожка, яку було презентовано в Національній музичній академії України імені Петра Чайковського.

с. 6

І ЖИТТЯ, І ТВОРЧІСТЬ, І ЛЮБОВ

Знайомтеся: відомі й шановані митці Закарпаття. Навіть сама домівка подружжя – справжній символ творчості: дім у селі Кам'яниці, що неподалік Ужгорода, побудований господарями власноруч...

с. 9

ЛЕОНІД НОВОХАТЬКО: «СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КІНЕМАТОГРАФ ПОВИНЕН ЗБЕРЕГТИ БАГАТОРІЧНІ ТРАДИЦІЇ»

23 квітня у приміщенні Будинку кіно відбувся VI з'їзд Національної спілки кінематографістів України.

До участі в заході були запрошені міністр культури України Леонід Новохатько, перший заступник міністра культури України Тимофій Кохан, народний депутат України В'ячеслав Кириленко, голова Державного агентства України з питань кіно Катерина Копилова, директори кіностудій та інші.

Під час з'їзду міністр культури привітав делегатів, учасників

Виступає міністр культури України Леонід Новохатько

та гостей заходу та зазначив, що з'їзд Національної спілки кінематографістів України відбувається

після тривалої перерви, адже попередня зустріч фахівців кінематографу відбулась у 2009 році.

«Я хочу перш за все засвідчити усім вам свою особисту повагу. Сьогодні виступаючим не просто, адже за минулі роки накопичилось багато питань, проблем, ідей, які ви хочете обговорити. І важливо, що значна частина питань, які лунають з трибуни, пов'язані з державною підтримкою, державною політикою, державним фінансуванням. Але ще більша частина – особливо емоційна – пов'язана з творчим процесом, з тим, що ви робите, і ставленням до вашого продукту з боку глядача, населення України як споживача.

Звичайно, що при такій багатомільйонній аудиторії не може бути простих рішень і не уникнути суперечок. Проте треба шукати порозуміння і діалог, повинна відбуватись зміна поколінь, потрібно розвиватись, зберігати традиції українського кіно. Адже усі ви – єдиний цех, і саме разом ви повинні створювати єдине творче середовище і пам'ятати про виховну роль кінематографа в житті країни, нації, суспільства», – зазначив Леонід Новохатько.

Головою НСКУ переобрано Сергія Тримбача.

НА ЗАСІДАННІ КОМІТЕТУ ВЕРХОВНОЇ РАДИ З ПИТАНЬ КУЛЬТУРИ І ДУХОВНОСТІ РОЗГЛЯНУЛИ ПИТАННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ МЕРЕЖІ ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЇХНІХ ПРАЦІВНИКІВ

На засіданні Комітету Верховної Ради з питань культури і духовності було обговорено питання збереження мережі позашкільних навчальних закладів та соціального захисту їхніх працівників.

На нараді виступили заступник міністра культури України – керівник апарату Броніслав Стичинський, який наголосив, що наказом Мінкультури від 7 березня 2013 р. № 148 створено робочу групу з питань оптимізації мережі бюджетних установ, які утримуються за

рахунок коштів місцевих бюджетів. Керівником визначено міністра культури Леоніда Новохатька. До складу робочої групи входять як керівники центральних органів виконавчої влади, так і голови облдержадміністрацій.

Броніслав Стичинський повідомив, що група повинна досконало вивчити ситуацію в Україні щодо мережі закладів культури, особливо це стосується початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів.

Голова ЦК профспілки працівників культури Людмила Перелигіна звернулась до народних депутатів – членів комітету з проханням провести комітетські слухання щодо реалізації статті 29 Закону України «Про культуру» стосовно соціального захисту працівників культури.

За підсумками обговорення комітет ухвалив відповідне рішення.

ВІДБУЛАСЯ ЗУСТРІЧ ЕКСПЕРТА ІСОМОС З ПРЕДСТАВНИКАМИ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ М. КИЄВА

18 квітня в рамках візиту в Україну наглядової місії ЮНЕСКО відбулася зустріч експерта ІСОМОС Тодора Крестева (Болгарія) з представниками громадських організацій м. Києва.

На зустрічі, яка проходила у Національному заповіднику «Софія Київська», були присутні члени Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, Українського національного комітету ІСОМОС, ГО «Андріївсько-Пейзажна

ініціатива», ПІ «Збережи старий Київ», ГО «Київське віче» та ін.

Пан Крестев подякував учасникам зустрічі за можливість дізнатись інші (неофіційні) погляди на проблему будівництва в буферних зонах об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО – «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські споруди, Києво-Печерська лавра».

Представники громадських організацій зазначили, що на сьогодні тільки

в буферній зоні Софійського архітектурного ансамблю під забудову виділено значну кількість земельних ділянок. Вони звернули увагу експерта на найбільш проблемні ділянки, де вже ведеться будівництво, або планується його розпочати: пров. Десятинний, 3-5, вул. Золоторітська, 11, вул. О. Гончара, 17/23, вул. Стрілецька, 9/11.

Окрему увагу було приділено питанню відбудови Десятинної церкви. Також

представники громадськості звернулись до пана Крестева з проханням поставити питання щодо проведення міжнародного моніторингу гідрогеологічного стану території в межах буферної (охоронної) зони об'єкта.

Тодор Крестев зазначив, що 19 квітня він огляне територію буферної (охоронної) зони об'єкта Всесвітньої спадщини і матиме змогу оцінити ситуацію, яка склалася за останні три роки.

МІНІСТР КУЛЬТУРИ РАЗОМ ІЗ ПЕРШИМ ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРОМ ТА МІНІСТРОМ ФІНАНСІВ ВИСАДИЛИ ЯБЛУНЕВІ ДЕРЕВА В ЛІТЕРАТУРНО-МЕМОРІАЛЬНОМУ БУДИНКУ-МУЗЕЇ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

20 квітня міністр культури України Леонід Новохатько спільно з першим віце-прем'єр-міністром України Сергієм Арбузовим та міністром фінансів України Юрієм Колобовим взяли участь у всеукраїнському суботнику – Дню довкілля.

Суботник відбувся у Літературно-меморіальному будинку-музеї Тараса

Шевченка. Сергій Арбузов, Юрій Колобов та Леонід Новохатько відвідали музей з оглядовою екскурсією, а потім спільно з директором закладу висадили яблуневі саджанці на подвір'ї.

Міністр культури привітав присутніх та звернув увагу на символічність проведення суботника напередодні святкування 200-ліття Тараса Шевченка саме на

території, де розташоване автентичне помешкання видатного культурного діяча, а спільне упорядження ділянки музею керівниками фінансового блоку держави та міністром культури – взірць ефективної співпраці урядовців.

Нагадаємо, День довкілля відзначається в Україні щорічно з 1998 року згідно з Указом Президента України «Про

День довкілля» № 855/98. Цього дня була заснована UNEP (United Nations Environment Network) – Екологічна програма ООН, яка зараз є основним організатором та ідеологом Дня довкілля. Свято було встановлено, щоб відзначити Стокгольмську конференцію з довкілля, яка стала однією з найважливіших в історії екологічного руху.

У МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ ПАМ'ЯТОК ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ ЗАПОЧАТКОВАНО ПРЕМІЮ ІМЕНІ БОРИСА ВОЗНИЦЬКОГО

Започаткування Премії імені Бориса Возницького «За вагомий внесок у розвиток музейної справи» є не тільки гідним вшануванням пам'яті видатного діяча культури, мистецтвознавця, а й вагомим стимулом для кожного українського музейника.

Борис Григорович Возницький – багаторічний директор Львівської національної галереї мистецтв, академік Української академії мистецтв, Герой України, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка, заслужений працівник культури України та Польщі, президент Українського національного комітету Міжнародної ради музеїв (ICOM).

Під керівництвом Бориса Возницького Львівська галерея мистецтв стала визначним музейним комплексом, науковим і просвітницьким центром, набула авторитету і широкого визнання як в Україні,

так і далеко за її межами, здобула статус національної.

Відповідно до доручення Президента України Віктора Януковича наказом Міністерства культури України Львівській національній галереї мистецтв присвоєно ім'я Б. Г. Возницького.

Заснування премії є наступним кроком, яким суспільство віддає данину пам'яті цій визначній постаті в українській культурі. Премія покликана відзначити виняткові досягнення професіоналів музейної галузі, які стали основою етапних якісних змін у роботі окремих музеїв та у музейній справі України загалом. Нагорода має на меті також підкреслити унікальне суспільне значення музеїв у сучасному світі та консолідувати професійну спільноту.

Засновниками Премії імені Бориса Возницького «За вагомий особистий внесок у розвиток музейної справи

України» є Національний культурно-мистецький та музейний комплекс «Мистецький арсенал», Львівська національна галерея мистецтв, благодійний фонд «Мистецький Арсенал». Оголошення лауреата (одного) та вручення премії (20 тисяч гривень) відбуватиметься раз на два роки, починаючи з 2013.

Визначення лауреатів премії здійснюватиме експертна рада у складі:

Вялець Адріана Феодосіївна – директор Національного музею українського народного декоративного мистецтва, заслужений працівник культури України;

Івакін Гліб Юрійович – заступник директора Інституту археології НАН України;

Копитько Олексій Вікторович – заступник голови правління Українського центру розвитку музейної справи, керівник проекту «Музейний простір»;

Лаєвський Сергій Лазаревич – директор Чернігівського історичного музею ім. В. В. Тарновського, президент Українського національного комітету Міжнародної ради музеїв;

Федорук Олександр Касьянович – мистецтвознавець, доктор мистецтвознавства, професор, академік Академії мистецтв України;

Чуєва Катерина Євгенівна – вчений секретар і куратор колекції мистецтва Стародавнього світу Національного музею мистецтв ім. Богдана і Варвари Ханенків, координатор проектів секції професіоналізації музейного персоналу Українського комітету ICOM;

Яців Роман Миронович – мистецтвознавець, проректор із наукової роботи Львівської національної академії мистецтв, професор.

Бібліотека і книга в контексті часу

VII Всеукраїнська науково-практична конференція «Бібліотека і книга в контексті часу» стала помітною подією місяця.

У квітні Київ перетворився на справжню бібліотечну Мекку: круглий стіл «Життєздатність бібліотечних інновацій: пошук шляхів забезпечення» для директорів національних, державних і обласних універсальних бібліотек, керівників відділів культури обласних державних адміністрацій, тренінги в Головному тренінговому центрі Української бібліотечної асоціації (УБА), проблемно-модульне навчання «Сучасний інформаційний потенціал бібліотеки для дітей: реалії, проблеми, корпоративні взаємовідносини» в Інституті післядипломної освіти Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, семінар для працівників обласних юнацьких та дитячих бібліотек та інші професійні заходи.

VII Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Бібліотека і книга в контексті часу» організували Міністерство культури та Національна парламентська бібліотека.

Із вітальним словом від міністра культури України Леоніда Новохатка виступив його заступник Віктор Балюрко, який зазначив, що Мінкультури високо цінує працю бібліотекарів, «апостолів духовної слави і відродження суспільства», а також занепокоєно станом матеріально-технічної бази, фондів бібліотек, планує реалізацію цілого ряду програм, спрямованих на поповнення бібліотечних фондів,

Л. Нікіфоренко, В. Балюрко, Л. Перелигіна

автоматизацію, створення електронних ресурсів.

Від Комітету Верховної Ради з питань культури і духовності виступила Наталя Колесніченко-Братунь, яка повідомила, що у переддень початку конференції Верховна Рада ухвалила рішення про проведення 15 травня парламентських слухань, присвячених виданню, книгорозповсюдженню української книги та популяризації читання, під час яких, безсумнівно, обговорюватимуться і питання стану бібліотек.

Лариса Нікіфоренко, начальник відділу аналізу та прогнозування діяльності бібліотек Міністерства культури України, проаналізувала стан публічних бібліотек країни, нормативно-правову базу управління галузю та ознайомила присутніх із основними проектами міністерства на 2013 рік.

Серед законотворчої та нормативної діяльності Міністерства культури – підготовка змін до Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу»,

розробка проектів положень про обласні юнацьку, дитячу та універсальну наукові бібліотеки, потребує змін нормативна документація про платні послуги, що надаються закладами культури.

Учасників конференції поінформували про масштабний проект Мінкультури – заходи з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка та проект, який підтримує Міністерство: «Публічні бібліотеки – мости до електронного урядування». Лариса Нікіфоренко закликала всі бібліотеки активізувати діяльність із формування електронних ресурсів, у тому числі електронної бібліотеки «Культура України» та електронного ресурсу «Шевченкіана», на основі координації та кооперації.

Цікавих, змістовних, небайдужих виступів було багато: генеральний директор Національної парламентської бібліотеки України та віце-президент Української бібліотечної

Учасники конференції

асоціації Т. Вилегжанина зазначила, що в сьогоденні непростих умовах бібліотеки мають надзвичайно виважено витрачати бюджетні кошти, визначати пріоритети, досягати економії за рахунок створення корпоративних проектів, генерації ресурсів; Л. Перелигіна, голова ЦК профспілки працівників культури України розповіла про буквально «фронтіві будні» профспілки, яка протидіє руйнації установ культури; Т. Новальська, професор Київського національного університету культури і мистецтв порушила питання підготовки кадрів для бібліотек країни, проблеми забезпечення молодих спеціалістів роботою та їхній відповідності вимогам до сучасних бібліотек. На конференції були присутні й зарубіжні гості: С. Басов, завідувач науково-методичного відділу Російської національної бібліотеки та А. Пумпура, директор публічної бібліотеки міста Вентспілс із Латвії, які

говорили про проблеми і досягнення бібліотек своїх країн.

Нікого не залишив байдужим пристрасний виступ академіка М. Жулинського, директора Інституту літератури імені Т. Шевченка НАН України «"Ну що б, здавалося, слова..."»: Тарас Шевченко і українська книга». Доповідач поділився з присутніми роздумами про велич Шевченка та його вплив на пробудження українського народу. Він зазначив, що ми, українці, мало знаємо та читаємо Кобзаря. «Це той поет, це та людина, яка, по суті, зберегла українську націю, – сказав М. Жулинський. – Думаючи про ювілей Шевченка, ми повинні пам'ятати, яке подвижництво стояло за тими українцями, що створювали українську книгу, який шлях пройшла українська книга! Культ книги – це найперша цивілізаційна ознака народу, нації, тому наша мета – відродження любові до читання, до українського слова».

Президія та виконавчий офіс УБА

ОГОЛОШЕННЯ

Національна музична академія України імені П. І. Чайковського оголошує конкурс на заміщення вакантних посад:

– завідувача кафедри бандури

Вимоги до претендентів: вища освіта відповідного професійного спрямування за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста/магістра, науковий ступінь кандидата/доктора наук, або почесне звання заслужений/народний артист, або заслужений діяч мистецтв України; вчене звання доцента/професора. Підготували не менше п'яти фахівців вищої кваліфікації. Стаж у вищих навчальних закладах IV рівня акредитації не менше ніж 10 років.

– завідувача кафедри камерного ансамблю

Вимоги до претендентів: вища освіта відповідного професійного спрямування за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста/магістра, науковий ступінь кандидата/доктора наук, або почесне звання заслужений/народний артист, або заслужений діяч мистецтв України; вчене звання доцента/професора. Підготували не менше п'яти фахівців вищої кваліфікації. Стаж у вищих навчальних закладах IV рівня акредитації не менше ніж 10 років.

– завідувача кафедри мов

Вимоги до претендентів: вища освіта відповідного професійного спрямування за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста/магістра, науковий ступінь кандидата/доктора наук; вчене звання доцента/професора;

керують магістрами, аспірантами та докторантами. Мають наукові та навчально-методичні праці, підручники з профільних курсів кафедри. Стаж у вищих навчальних закладах IV рівня акредитації не менше ніж 10 років.

Термін прийняття документів протягом 30 днів з дня опублікування цього оголошення. До конкурсної комісії подаються такі документи:

- заява на ім'я ректора про участь у конкурсі;
- заповнена особова картка;
- 2 фотокартки розміром 4х6 см;
- копії документів про освіту, вчені та почесні звання, засвідчені нотаріально чи в іншому, встановленому законодавством порядку;
- витяг з протоколу засідання кафедри про результати обговорення відкритого заняття;
- список наукових, творчих та навчально-методичних праць;
- список підготовлених студентів-лауреатів;
- список підготовлених аспірантів;
- копії першої та другої сторінок паспорта громадянина України.

Документи подаються до **Відділу кадрів та юридичного забезпечення** НМАУ імені П. І. Чайковського за адресою:

м. Київ, вул. Городецького 1-3/11, Відділ кадрів та юридичного забезпечення. тел.: 279-07-92, 279-40-84.

З умовами конкурсу можна ознайомитись у Відділі кадрів та юридичного забезпечення НМАУ імені П. І. Чайковського.

Міністерство культури України Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого

ОГОЛОШУЄ КОНКУРС

на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників:

- директора Інституту екранних мистецтв (0,5 ставки);
- завідувача першої кафедри акторського мистецтва та режисури драми (0,5 ставки);
- завідувача другої кафедри акторського мистецтва та режисури драми (1,0 ставка);
- завідувача кафедри акторського мистецтва та режисури театру ляльок (1,0 ставка);
- завідувача кафедри організації театральної справи (0,5 ставки);
- завідувача кафедри звукорежисури (1,0 ставка);
- завідувача кафедри кінотелеоператорства (1,0 ставка);
- завідувача кафедри кінознавства (1,0 ставка);
- завідувача кафедри суспільних наук (1,0 ставка);
- професора кафедри кінознавства (1,0 ставка);
- доцента кафедри організації театральної справи (1,0 ставка);
- старшого викладача другої кафедри акторського мистецтва та режисури драми (1,0 ставка);
- старшого викладача кафедри сценічної мови (1,0 ставка);
- старшого викладача кафедри звукорежисури (1,5 ставки);
- старшого викладача кафедри філології (1,0 ставка);
- старшого викладача кафедри театрознавства (0,5 ставки);
- старшого викладача кафедри організації театральної справи (1,5 ставки);

- старшого викладача кафедри хореографії та пластичного виховання (2,0 ставки);
- старшого викладача кафедри режисури телебачення (1,0 ставка);
- старшого викладача кафедри кінознавства (0,5 ставки);
- викладача кафедри режисури телебачення (0,5 ставки).

У конкурсі можуть брати участь громадяни України, які мають відповідні наукові ступені, вчені та/або почесні звання, досвід роботи за фахом та вільно володіють українською мовою.

Претендент повинен мати:

- на посаду директора Інституту екранних мистецтв – вчене звання професора або доцента, науковий ступінь відповідної галузі наук та/або почесне звання, стаж науково-педагогічної роботи за профілем Інституту не менше ніж 10 років;
- на посаду завідувача кафедри – вчене звання професора або доцента; науковий ступінь відповідної галузі наук та/або почесне звання, стаж науково-педагогічної роботи за профілем кафедри не менше ніж 10 років;
- на посаду доцента – вчене звання доцента, науковий ступінь кандидата відповідних наук та/або почесне звання, стаж науково-педагогічної роботи не менше ніж 10 років;
- на посаду старшого викладача – науковий ступінь кандидата відповідних наук та/або почесне звання, стаж науково-педагогічної роботи не менше ніж 5 років;
- на посаду викладача – досвід науково-педагогічної роботи;

Термін подання документів – місяць від дня опублікування оголошення.

Звертатися за адресою: 01034, м. Київ, вул. Ярославів Вал, 40.
тел.: (044) 272-02-17, 272-10-34, факс: 272-11-25.

Писанка – як молитва, з якої слів не викинеш

Львів'янка Віра Манько зібрала колекцію з трьох тисяч писанок, більшість з яких написала сама, і видала альбом «Українська народна писанка».

Віра Манько – член Спілки народних майстрів України, автор, співавтор та упорядник видань «Великодній кошик», «Обряди і страви Свят-вечора», «Прилетіть соловейки на рідні земельки», «Світ у писанках Тараса Городецького», готує видання про вироби з соломі і галицьке медове печиво, але найбільше її захоплення – писанка. Ще в 2001 році вона видала книжку «Українська народна писанка», яка налічувала 465 взірців цього маленького дива, а доповнене друге видання вже містить півтори тисячі взірців із різних регіонів України, тож напередодні Великодня розмовляємо з пані Вірою про маленьке великоднє диво – писанку.

Віра Манько

«чорнобильський» рік я почала займатися цим мистецтвом: писала щось дуже простеньке, але це було таке задоволення, захоплення, так хотілось комусь ці писанки подарувати. Я багато чого на той час не знала: як віск зняти, як правильно зварити яйце, хоча справжня писанка має бути на сирому яйці. І за давніми традиціями там має бути ще й зародок, тому що яйце – це початок життя. Так само, як з мертвого яйця народжується життя, так Христос воскрес із мертвих.

Згодом, навчившись цього мистецтва, я почала ділитися цим з іншими. Мене попросили вести невеликий гурток писанкарства у школі, й тут почалося: ніякої літератури немає, перші книжки, які мені потрапили в руки, були американські, видані діаспорою, – такі яскраві, кольорові. Моєму захопленню не було меж. Згодом мені потрапила до рук книжка Ераста Бенішевського, де було сто сорок взірців справжніх народних писанок, мальованих на картоні. Пізніше вдалося знайти видання Мирона Кордуби, Володимира Шухевича, які вийшли в Західній Україні до 1939 року, і книжки Сумцова, Тарануценка, Кульжинського, які вийшли на Сході України. Відвідувала відділ стародруків бібліотеки імені Стефаніка, в Національному музеї у Львові мені дали можливість ознайомитися з літературою, з експонатами. До слова, там зберігається сім тисяч писанок, а в Музеї етнографії – тринадцять тисяч. Ходила по приватних колекціях, відтворювала взірці за старими виданнями і так, крок за кроком, я збирала

– Звідки у Вас таке захоплення? Мабуть, з дитинства?

– Ні. Вдома у нас ніколи писанки не писали, я навіть десь до 35 років не бачила справжньої писанки. Хіба на листівках, які присилали з-за кордону, а у 1985 році товаришка подарувала мені писанку, зафарбовану в один колір, і для мене ніби світ відкрився. На той час я вже цікавилася народним мистецтвом, сама ткала і вишивала, але писанка була справжнім відкриттям. Я попросила подругу навчити мене писати писанку, й вона пообіцяла: «Наступного року». Цей наступний рік був чорнобильським. Вона дала мені писачок, шматочок воску, сказала, де купити фарби, й ото була уся наука. І так у

інформацію про писанки і вивчала взірці. З 2000 року почала формувати власну колекцію.

Раз на рік перед Квітною неділею – у п'ятницю – їжджу в містечко Заболотів (це між Коломиєю і Косовом), де є великий передсвятковий ярмарок, і люди привозять писанки з Буковини, Гуцульщини, Покуття. Там теж поповнюю свою колекцію: дещо фотографую, щось купую. Зараз я вже можу сказати, яка писанка з якого села походить.

– Що характерне для українського писанкарства?

– За писанками можна визначити, з якого етнографічного регіону вони походять, і в моїй книжці є етнографічна карта, яка накладається на адміністративну карту України. Взірці писанок розміщені за таким етнографічним поділом: Гуцульщина, Буковина, Покуття, Поділля, Лемківщина, Пряшівщина, Холмщина, Підляштя, Галичина, Волинь і Полісся, Київщина і Черкащина, Схід і Південь України. Хоча

цей поділ теж дещо умовний, бо, наприклад, на Львівщині є кілька етнографічних зон: гориста місцевість – Бойківщина, ближче до кордону – Надсяння, там вже інші писанки, по сусідству з Тернопільщиною ще інші. Дуже багата на писанки Сокальщина. Там вони особливі: з квітковим орнаментом. На Покутті кожне село має свій «почерк», і навіть в одному селі може бути три жінки, які пишуть свої писанки. Це просто феноменально, що до сьогодні таке збереглося. Так само й на Гуцульщині: Космач – це одні писанки, Нижній Березів – інші, Чорний Потік – ще інші...

Для гуцульських писанок характерні здрібнені елементи, дрібнесенький малюнок, хрести по центру, може бути деревце з оленями, баранчики, є писанки з церковцями, з деревцями, але цей елемент займає якусь її частину, а навколо є орнаментальний малюнок з маленьким безконечником. На писанці зі сходу України деревце може бути велике. Тут характерний крупний малюнок, зроблений широким писачком.

У кольоровій гамі легко «відчитуються», наприклад,

космацькі писанки: жовтогарячий малюнок на чорному тлі, хоча цей жовтогарячий колір – це вже надбання 1930–1940 років, бо давня гуцульська писанка не мала цих кольорів. В основному це були білий, жовтий, вишневий і чорний кольори, ще вкраплення зеленого.

На Заході України можна спостерігати, як писанка розвивалася, тоді, як на сході й півдні ця традиція була перервана. І тільки завдяки книжці Сергія Кульжин-

всього живого. У моїй колекції є писанки, де зображене дерево, а під ним – змії. Є символи, які з'явилися набагато пізніше: дзвінички, церкви, розп'яття. Найбільше люблять малювати церкви на писанках гуцули, також вони люблять писати коників, оленів, пташок.

Дерево життя або вазон з квітками чи з листочками характерне для всієї України. Вони є різні: лаконічні, розкішніші, великі, маленькі. І тільки в Україні збереглася така символічність. Писанкарська традиція дуже консервативна, бо це – як молитва, з якої слів не викинеш. В одному селі мама писала саме таку писанку, і донька цього вчилася. Єдине, що можна було собі дозволити – поекспериментувати з кольорами, десь завитушок зробити, який потім прижився, але певний стержень, основа мала бути консервативною. Це мистецтво шліфувалося віками, і тому не так просто самому зробити писанку, яка буде шедевром.

– Які писанки кладуться у кошик?

– В Україні було два види писанок: крашанки і писанки. Крашанки – це зафарбовані в один колір яйця, якими бавилися під час великодніх забав. Ними розговлялися, а писанка – це розписане в кілька кольорів різними символічними знаками сире яйце. Ними тільки обдаровувалися, щоб побажати здоров'я, добробуту, їх несли на могили. Писали спеціальні писанки для бідних людей, для старших, для дітей, дівчата дарували їх хлопцям, несли писанки до церкви.

В українській родині писалося багато писанок: 60–100. Особливо в тій, де було багато дівчат. І під час цього символічного дійства не допускалося, щоб хтось чужий прийшов у хату – щоб не зурочив. Не можна писати писанку з поганим настроєм, бо вона може впасти, розбитися. Під час написання потрібно бути дуже уважним. І неможливо навчитися писати писанку за один раз, бо це – ціла наука.

– Дуже дякую за цікаву розмову.

Надія ПАСТЕРНАК
Фото авторки та
Йосипа Марухняка

Книга про сонячного Маестро

Стефан Турчак – видатна постать сучасної української культури. Йому присвячено книгу Володимира Рожка, яку було презентовано в Національній музичній академії України імені Петра Чайковського.

Автор цієї монографії, ректор НМАУ, народний артист України, доктор мистецтвознавства, член-кореспондент Національної академії мистецтв України, працює над розкриттям творчої лабораторії геніального диригента впродовж багатьох років. Після його попередніх книжок – «Стефан Турчак. Диригент. Митець. Громадянин» (1994 р.), «Сонячний маестро» (2006 р.) – монографія «Стефан Турчак» представляє новий погляд на цю унікальну особистість зі світовим ім'ям.

Володимир Рожок залучив величезний документальний, епістолярний, ілюстративний матеріал, численні відгуки з преси – як української, так і зарубіжної. Завдяки книзі Володимира Рожка незабутні хвилини спілкування з високодуховним мистецтвом Стефана Турчака, його оперні та балетні вистави, симфонічні програми назавжди залишаться в історії української

культури і в пам'яті численних шанувальників.

У монографії шість розділів, що відтворюють творчий шлях митця. Прекрасними додатками до тексту автора є публіцистичні праці Стефана Турчака та інформація про його постановки, записи музичних творів, фільмографія.

Емоційно вражає чудовий вступ до книги, який написав наш видатний поет Борис Олійник. У ньому не просто поетично змальовано неповторний образ Маестро, – він дає енергетичний імпульс для читання цього музикознавчого твору. «Такі одухотворені, заряджені немислимою енергією особистості як Стефан Турчак, здається, і не торкаються грішної землі, а ширяють у нагірних позамар'ях, де розкошують у тільки їм чутній музиці сфер». «...такі люди не вмарають, а просто переходять у Пам'ять!» Так влучно міг сказати справжній митець, який всією душею відчув велич Майстра.

Цінними для читача в книзі є вислови самого Стефана Васильовича, які наводяться за аудіо-записами та матеріалами архіву автора. Володимир Рожок мав можливість протягом десяти років спостерігати за роботою

Володимир Рожок

успавленого диригента, з них п'ять – у Київському театрі опери та балету імені Тараса Шевченка.

Гортаємо сторінки книги – і перед очима постають дитячі, юнацькі роки Стефана Турчака, рідкісні світлинки, цікаві факти. Ось лист Миколи Колесси до Костянтина Сімеонова, в якому дописувач рекомендує молодого талановитого митця на стажування до Києва... Такі епістолярні вкраплення збагачують вишуканий літературний стиль видання. Сторінки з аналізом інтерпретаційних особливостей виконуваних творів рясніють численними цитатами з преси або інтерв'ю із

самим диригентом. Це дає відчуття присутності Маестро. Його образ в усіх розділах вийшов у автора живим, «незабронзовим». У цьому – велика заслуга Володимира Рожка.

Окрему частину монографії присвячено співпраці Стефана Турчака з композиторами. Зокрема автор наводить листування із відомим українським митцем Віталієм Губаренком щодо його опери «Загибель ескадри».

Другий розділ присвячено роботі в Київському театрі опери та балету. Молодий маестро з першої ж постановки «Отелло» Джузеппе Верді виявив себе талановитим оперним диригентом. Відтоді театр став його життям. У книзі детально аналізуються всі постановки Стефана Турчака, і перед читачами розгортається своєрідний театральний літопис тих років. «Мамаї» Віталія Губаренка, «Абесалом і Етері» Захарія Паліашвілі, «Хованщина» Модеста Мусоргського, «Пікова дама» Петра Чайковського, «Катерина Ізмайлова» Дмитра Шостаковича та інші вистави – в колі уваги автора.

Цікавими є рецензії на успішні виступи Турчака в Іспанії, Німеччині та інших країнах.

Матеріали преси дають уявлення про те, яке значення для української культури, її престижу в світі мали гастролі Стефана Турчака і його визнання за кордоном. Постановка у 1981 році «Тараса Бульби» Миколи Лисенка і перший показ цієї вистави у Вісбадені (ФРН) 1982 року продемонстрували справжню сміливість українського митця, який вивів українську оперу на європейські терени.

Осібними сторінками, у яких я вбачаю родзинку книги, є розповідь про творчий і сімейний тандем Стефана Турчака й видатної української співачки Гізели Циполи.

Книжку прекрасно видано. Відзначу високофахову роботу редактора та художника-оформлювача.

На жаль, Стефан Турчак передчасно пішов із життя, не здійснивши багатьох творчих планів. Розділ «Шлях у безсмертя» Володимира Рожок слушно присвятив Міжнародному конкурсу диригентів імені Стефана Турчака. Людина живе, поки її пам'ятають, і ця прекрасна монографія – гідне вшанування нашого видатного Маестро.

Галина СТЕПАНЧЕНКО

Коли дарований Богом талант стає усвідомленою місією, це веде по життю так невимушено, неначе у тебе на плечі сидить невидимий янгол, який і є твоїм дороговказом та охоронцем...

Саксофоністка Ірина Бабич розвінчала поширене уявлення: щоб досягти зіркового рівня на ниві музики, потрібно мати впливових батьків, гроші й рекомендації знаменитих осіб. Насправді істинний талант особливих протекцій не потребує. Треба любити те, чим займаєшся, наполегливо працювати, й успіх не забариться.

Інтерес до саксофона проявився в Ірини Бабич ще з коліски. Її мама-музикант Марія Бабич, викладач кафедри музичного фольклору Рівненського державного гуманітарного університету, одного разу зауважила, що маля особливо радісно реагує на звук саксофона. У садочок дівчинка пішла з іграшковим саксофончиком у руках. Коли ж вступила до музичної школи, то питання вибору музичного інструмента навіть не поставало.

Азів гри на саксофоні навчалася у музичній школі в Богдана Кальмука, а згодом у Рівненському музичному училищі в класі Євгенія Самусенка робила перші успішні кроки у виконавстві.

В Ірини Бабич із дитинства були два професійні взірці – Вероніка Кожухарова і Маргарита Шапочнікова (засновниця класичної школи саксофона в СРСР,

Дівчина з янголом на плечі

Ірина Бабич з акомпаніатором Віолою Таран

народна артистка Росії). Якось, заповнюючи заявку на участь в одному із фестивалів, дівчина написала в анкеті, що мріє бути схожою на цих знаменитих саксофоністок. І мрія почала збуватися: на тому ж фестивалі у глядачів залі Ірина опинилася поруч із Веронікою Кожухаровою, а невдовзі після цього зовсім несподіваного знайомства разом із мамою побувала в гостях у Кожухарових в Криму. Європейська знаменитість дала тоді дівчині майстер-клас гри і

подарувала свій саксофон, благословивши на успіх.

На відмінно закінчивши Рівненське музичне училище, у 2008 році Ірина Бабич вступила до Національної музичної академії України імені Петра Чайковського, де на кафедрі дерев'яних духових інструментів нині опановує ступінь магістра.

Одразу ж мала у столиці й роботу, гідну рівня її музичної майстерності, – в оркестрі Почесної варті Президента України. Ірина Бабич – єдина жінка-саксофоніст

у чоловічому колективі. Тут її поважають і шанують. Граючи в оркестрі, Ірина встигає ще й навчати гри на саксофоні діток у музичній школі, а також концертує. Мріє грати у великому симфонічному оркестрі. І перші кроки для цього вже зроблені. У квітні 2011-го до IV Міжнародної пасхальної асамблеї та 100-річчя НМАУ Ірина виконала із симфонічним оркестром «Рапсодію» сучасного бельгійського композитора Андре Вайнена.

Прийшли і перші успіхи. Восени 2011 року на Міжнародному конкурсі «Голос саксофона в сучасному світі» у Москві вона виборола спеціальний приз Маріачі та персональну премію від самої Маргарити Шапочнікової! На цьому конкурсі її помітив і відомий бельгійський композитор Ален Крепен. І ось 27 вересня 2012 року в Національній філармонії України на великому концерті, приуроченому до 170-річчя винайдення саксофона бельгійським музикантом і майстром Адольфом Саксом, Ірина Бабич із Брюссельським симфонічним оркестром радіо й телебачення виконує соло «Присвята саксу». Вперше в Україні.

У репертуарі Ірини Бабич твори різних епох, стилів, національних шкіл. Її приваблює і барвіста образність романтиків, і вишуканість імпресіоністів,

і конструктивно-логічні концепції композиторів-сучасників.

Нещодавно відбувся перший великий сольний концерт саксофоністки у рідному місті. Ірина дуже хвилювалася. Адже знала, що її слухатиме як вимоглива мама-музикант, так і вчителі. Ірина Бабич виступала у супроводі концертмейстера Віоли Таран (фортепіано). І після кожного зіграного твору зал вибухав аплодисментами. Хвилюючою миттю був дует із колишнім учителем Євгенієм Самусенком – саксофоністом, ім'я якого відоме й шановане серед музикантів Рівненщини.

Наступного ранку після концерту у Рівному Ірина Бабич уже прямувала до Німеччини – на майстер-класи європейських знаменитостей. Її правило – вчитися у кожного, в кого є чого вчитися. Ірина мріє після магістратури вступити до аспірантури. А невидимий янгол на її плечі розстеляє перед дівчиною вибір у декілька доріг. Європа, Росія чи може Америка? Її теперішній учитель Юрій Василевич пишається ученицею і радить залишатися в Україні. Сама ж Ірина, коли робитиме остаточний вибір, слухатиме свого серця. І Того, хто веде її шляхом до покликання.

Людмила МАРЧУК,
Рівне

Нев'януча краса української пісні

Кафедрі фольклору, народнопісенного і хорового мистецтва КНУКіМ – 40 років

У Національній філармонії України відсвяткувала свій 40-річний ювілей кафедра фольклору, народнопісенного і хорового мистецтва КНУКіМ. На кафедрі, створеній 1972 року, вперше в Україні розпочалась підготовка фахівців в галузі народного музичного мистецтва – диригентів і співаків народного хору, керівників фольклорних гуртів, викладачів. Завдяки плідній діяльності відомих діячів науки та мистецтва, засновників кафедри – фольклориста-музикознавця А. Гуменюка, відомого хорового диригента В. Суржі, а також глибокого знавця народно-музичних традицій, народного артиста України С. Павлюченка, кафедра стала провідною навчально-методичною структурою в системі вищих навчальних закладів культури і мистецтва країни. Сьогодні на кафедрі, назва якої відображає багатогранність її творчої діяльності, здійснюється навчання студентів за кількома напрямками: хорове диригування (народний, академічний хор),

Академічний хор «ANIMA»

– заслужений журналіст України Олеся Білаш.

У фойє філармонії гостей квітами зустрічали хлопці та дівчата в українських костюмах і журналісти провідних телеканалів України, що записували сюжети та брали інтерв'ю у корифеїв закладу, відомих діячів культури і мистецтва країни. Концерт розпочав ректор КНУКіМ Михайло Поплавський, який щиро привітав усіх зі святом і наголосив:

його вихованців – народні і заслужені артисти, діячі мистецтва, заслужені працівники культури, лауреати всеукраїнських та міжнародних хорових і вокальних конкурсів, які успішно реалізують себе в творчій, науковій та педагогічній діяльності.

Хор представив різноманітну програму: звучали духовні твори В. Степурка, І. Тилика, Є. Станковича, М. Гринчишина, Л. Дичко. Надзвичайно цікавим було виконання циклу для мішаного хору і гітари. Кастельнуово-Тедеско на вірші Гарсія Лорки мовою оригіналу: під акомпанемент заслуженого артиста України Андрія Остапенка колектив продемонстрував релігійну іспанську процесію, запальні сарабанду і танго з віялами. Бурними оваціями супроводжувалося виконання і інсценування хором української народної пісні «Іхав козак на війноньку» і концерту для мішаного хору і ударних інструментів В. Зубицького «За нашим стодолом», виконання якого «ANIMA» перетворила на справжнє феєричне шоу з хустками, танцями, довівши, що академічний спів далеко не є статичним і нецікавим жанром.

Надзвичайно проникливою вокально-хореографічною композицією у виконанні жіночої групи українського народного хору ім. С. Павлюченка і ансамблю народного танцю «Київ» на пісні І. Шамо «Зачарована Десна» і «Не шуми, калиноньку»

розпочався другий відділ ювілейного концерту. Чоловіча група хору енергійно й звитязно виконала дві козацькі пісні «Ой там, за Дунаєм» і «Ой полечко, поле». Український народний хор ім. С. Павлюченка – провідний навчально-творчий колектив України, володар Гран-прі Всеукраїнського фестивалю-конкурсу ім. П. Демущого (2001); дипломант міжнародного фестивалю «Пісня без кордонів» (2007); лауреат літературно-мистецької премії імені Дмитра Луценка «Осіньне золото» (2010). Понад 1000 спеціалістів, підготовлених народним хором КНУКіМ, працюють сьогодні в галузі культури і мистецтва. Серед них народна артистка України Н. Шестак, заслужені артисти України Г. Довбецька, С. Школьник, А. Пахомов, Н. Буравська, Л. Світлішина, заслужений діяч мистецтва України С. Вовк тощо. Довгий час колективом керував відомий український диригент, музикант, народний артист України Станіслав Павлюченко, сьогодні хор, що з честю носить ім'я майстра, співає пісні в його обробках і аранжуваннях, а естафету свого вчителя за диригентським пультом продовжує молодий талановитий диригент, кандидат мистецтвознавства Олена Скопцова. Глядачі в переповненій Колонній залі ім. М. Лисенка оваціями супроводжували кожен пісню, багато з яких стали своєрідними

візитками цього відомого далеко за межами України колективу: «Виглядала мати сина» О. Білаша на вірші М. Томенка, «Мамина вишня» А. Пашкевича на вірші Д. Луценка, «Лелеченьки» О. Білаша на вірші Д. Павличка, українські народні пісні «Діброва зелена» і «Ой, горе тій чайці».

На святковому концерті співались і веснянки: український народний хор ім. С. Павлюченка зустрів весну хороводами і «Співанкою – веснянкою» І. Шамо, веснянки звучали і у виконанні відомого творчого колективу – лауреата багатьох міжнародних і всеукраїнських конкурсів фольклорного ансамблю «Крالیця». Вона існує в КНУКіМ з 1991 року, її засновником є заслужений працівник культури України, професор Іван Сінельников. Сьогодні це базовий студентський творчий колектив, мистецтво якого не залишило байдужими глядачів в Росії, Естонії, Польщі, Азербайджані, Чехії, Литві, Туркменістані, Німеччині, Південно-Африканській Республіці, Норвегії, Словаччині, Нідерландах, Швейцарії.

Дівчата і хлопці з «Крالیці» водили весняні кругові й криві танки, показали народний танець «Гречаники». Запалив аудиторію своєю майстерністю гри на гармошці і художнім свистом випускник колективу – відомий український музикант – віртуоз Микола Тотовицький. Українська народна пісня-кант «Да птичка невеличка», що супроводжувалася співом польських пташок у виконанні Ана Миколи, заворожала публіку. А запальну танцювальну «Ой побреду, побреду» «Крالیця» навіть виконувала на біс.

Завершував концерт хор ім. С. Павлюченка: могутньо й неперевершено прозвучала пісня-дума «Князівна Либідь» А. Кос-Анатольського (солістка – народна артистка України Світлана Добронравова) і «Молитва за Україну» М. Лисенка та О. Кониського. У фіналі учасники заходу побажали «Многая літа» кафедрі, всім її творчим колективам і глядачам. Було море квітів та привітань із ювілеєм. Свято завершилося, довго ще і митці, і глядачі спілкувалися, не розходилися, зичили кафедрі нових злетів і перемог ще на довгі літа! А в пам'яті спливають поетичні рядки Л. Гнатюк:

*Натхнення витоки бере свої
Із рідної землі, зі свого роду...
Ну де у світі є іще пісні
Такої ніжності, такої вроди?
Як річечка задумливо дзюрчить,
Як вітер увірветься, душу стисне!..
Жила, живе і вічно буде жити
Народна українська НАША пісня.*

Валентина СІНЬЛІКОВА

Фольклорний ансамбль «Крالیця»

музичний фольклор, народний спів.

У концерті, який відбувся за сприяння ректора Київського національного університету культури і мистецтва Михайла Поплавського і за безпосередньою участю завідувача кафедри – заслуженого діяча мистецтва України, професора Наталії Регеші, взяли участь провідні навчально-творчі колективи кафедри: український народний хор імені Станіслава Павлюченка (художній керівник і головний диригент – кандидат мистецтвознавства, професор Олена Скопцова), академічний хор «ANIMA» (художній керівник і головний диригент – заслужена артистка України, професор Наталія Кречко), фольклорні ансамблі «КРАЛИЦЯ» і «МНОГАЯ ЛЕТА» (керівники – заслужений працівник культури України, професор Іван Сінельников і Ганна Коропніченко). Надзвичайно тепло й родинну атмосферу свята створювала ведуча – колишня випускниця кафедри

«Високо ціную внесок кожного студента і викладача кафедри у справу збереження національного культурного надбання, унікальної вокальної традиції, підтримки талановитої молоді та служіння благородній справі єднання суспільства навколо неповторного пісенного мистецтва – животворного джерела духовності українського народу. Саме тут виховуються найкращі мистецькі кадри України! Завдяки постійному творчому пошуку, високій професійній майстерності та відданості своїй справі кафедра фольклору, народнопісенного і хорового мистецтва КНУКіМ багата на великі імена, які є окрасою сучасної української культури».

Гучними оплесками аудиторія підтримала вітання ректора і зустріла академічний хор «ANIMA», який існує в КНУКіМ із моменту створення інституту культури і мистецтва у 1968 році як творча лабораторія диригентів – хормейстерів та концертуючий хоровий колектив. Серед

Український народний хор імені Станіслава Павлюченка, солістка Тетяна Лузан

І ЖИТТЯ, І ТВОРЧІСТЬ, І ЛЮБОВ

Яскраві. Неординарні. Ті, кому однаково добре підкоряються чи не всі існуючі жанри і техніки образотворчого і водночас декоративно-ужиткового мистецтва. Митці-новатори. А до того ж, неабиякі фольклористи, літератори, історики і просто – патріоти рідної землі, свого краю, «рідної Верховини, і всієї України, і цілого світу...» – якщо дещо перефразувати назву (але не її зміст!) упорядкованого Борисом Кушніром і присвяченого ним мистецького альбому, який нещодавно вийшов у видавництві «Карпати».

Втім – про кого йдеться? Не вже про ціле покоління талантів або арт-об'єднання? Ні! Неперевершеним феноменом по всьому світу давним-давно вважається творчість подружжя Магдаліни Пуглик-Белень та Михайла Беленя. А про саме їхнє життя з часом, напевне, знімуть фільм – пригодницький та не без моралі.

Але ж, окрема документальна стрічка про творчість пані Магдаліни вже створена!

Знайомтеся: відомі й шановані митці Закарпаття. Навіть сама домівка подружжя – справжній

Михайло Белень з дружиною Магдаліною Пуглик-Белень

символ творчості: дім у селі Кам'яниці, що неподалік Ужгорода, побудований господарями власноруч, вікнами своїми дивиться на середньовічний замок – «Невицький» чи «Невістський». Відомий кобзар-лірник, народний артист України Василь Нечепя й сам прихисток Беленів порівнює з родинним замком. Пише: «Такого зібрання старожитностей, вишуканих раритетних предметів побуту та творчих здобутків художників ви ніде не знайдете і не побачите». Багато років Михайло Олексійович Белень (СКУЛЬПТОР, ХУДОЖНИК,

ПЕДАГОГ, ДОКТОР МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА, ПРОФЕСОР, ЗАСЛУЖЕНИЙ ХУДОЖНИК УКРАЇНИ – такі, насправді, в нього регалії, але ж справа не тільки в них) колекціонує українські старожитності та живопис. І збирається, здобувши окреме пристосоване приміщення, – дай-то йому Боже! – відкрити власний музей «для всіх». Тим часом фонди різних вітчизняних музеїв рік за роком поповнюються за рахунок його коштовних дарунків. Так, Черкаському обласному художньому музеєві не так давно він передав у дар сім графічних творів Адальберта Ерделі та майже два десятка своїх авторських медалей і плакеток.

Тим часом, до самої Кам'яниці шанувальники приїздять чи не з усіх куточків земної кулі до самого художнього подружжя. Зокрема, за дивовижною керамікою пані Магдаліни. Навіть з Аляски були. Бо воно того варте! З місцевої глини майстриня створює справжні шедеври. Навіть... українських нецке! Зауважуючи: «Я ніколи не переймалася копіюванням. Але завжди живу метою продовжувати і розвивати кращі традиції народного мистецтва». «Мабуть, Бог таки справді створив людину з глини,

якщо сама людина здатна творити з глини таку красу», – написав про роботи майстрині поет, лауреат Шевченківської премії Петро Скунець. До речі, на «шевченківку» Пуглик-Белень уперше висували ще у 1990-х. Цього-річ уже кандидатури обох членів творчого подружжя обговорювалися, але... Все ще попереду. Короткий екскурс у творчість художниці завершимо цитатою з довідника: «Зі створених робіт вирізняється унікальністю серія керамічних творів із філософським осмисленням першооснов людства: «Космогонія людства», яка через символічні знаки раннього неоліту і до початку ХХ століття розкриває хід еволюції людської думки у світосприйнятті. Твори художниці зберігаються в різних музеях України, Грузії, Канади, США і країнах Західної Європи. З 1972 року Магдаліна Пуглик-Белень постійно бере участь в обласних, республіканських і міжнародних художніх виставках. Магдаліні Пуглик-Белень вдається практично все: кераміка, живопис, акварель, скульптура малих форм, графіка, декоративний і монументальний розпис, гобелени, вишивка, біжутерія та намисто».

Михайло Белень прославився як скульптор, а також – як неперевершений медаліст, чий роботи вирізняє надзвичайна виразність і тонка пластика. Дещо менше він відомий як графік. Проте і у цій царині професіонали (до речі, головними вчителями метра у мистецтві були, зокрема, особисто легендарні Василь Бородай та Валентин Борисенко) віддають належне талановитому колезі. «Мені не соромно сказати вголос: Белень пройшов усі вимоги студій академічної школи й відбувся як високий професіонал»,

– написав про нього академік Бородай.

Високий професіоналізм? Це означає, що (процитуємо знову ж таки довідник): «Михайло Белень є автором понад 500 медалей, більшість із яких присвячені видатним діячам історії, науки та світової культури. Вперше на Закарпатті проілюстрував життєвий шлях Т. Г. Шевченка та Будителя-просвітника О. Духновича у графіці. Виконано і встановлено 54 меморіальні дошки у містах і селах Закарпаття.

Автор створив 17 пам'яників».

Наша розповідь виглядала би неповною, якби принаймні наприкінці ми не дали відповіді на риторичне питання. Яким чином двом таким яскравим особистостям вдається йти разом по життю, не затьмарюючи одна одну, а навпаки, ніби роздмухуючи полум'я творчості – водночас і особистісної, і спільної? На це у альбомі-монографії «І рідна Верховина, і вся Україна, і цілий світ...» дав пряму відповідь сам голова родини: «Не буде перебільшенням, коли скажу: мистецький доробок моєї супутниці життя є для мене певним дороговказом, особливо тоді, коли обираю тему із невичерпної фольклорної скарбниці, що особливо розмаїта в Закарпатті. Ці скарби народної творчості вона знає досконало. Звідси – добрий дух, що витає між нашими творчими змаганнями». І так би у кожній українській родині!..

Алла ЧЕРДИНЦЕВА

Магдаліна Пуглик-Белень. «Сусідський легінь». Теракота. Солі. 1996

Магдаліна Пуглик-Белень. «Холодний ранок». Полотно. Олія. 2005

Михайло Белень. Пам'ятник Олександрі Духовичу. Бронза. Камінь. 2007

Михайло Белень. Пам'ятник війнам-афганцям. Бронза. Камінь. 2008

23 квітня в Київському академічному Молодому театрі відбулася прем'єра «Любов людей» у постановці Стаса Жиркова за однойменною п'єсою білоруського драматурга Дмитра Богославського. Обидва автори – молоді й талановиті, ровесники, а ще – хоч це не має жодного стосунку ані до п'єси, ані до вистави – ровесники чорнобильської катастрофи. Обидва поєднують у своїй творчості акторство, режисуру, активно займаються новою драмою, обравши саме її за сферу своєї творчої реалізації. Стас Жирков – один із співзасновників київського театру «Відкритий погляд», Дмитро Богославський – засновник Центру альтернативної драматургії у Мінську.

Якщо не брати до уваги поновлення раніше створеної у «Відкритому погляді» вистави «Наташина мрія» Я. Пулинович на експериментальній «Вільній сцені» Київського театру драми і комедії, для Стаса Жиркова «Любов людей» – перший спектакль, поставлений на сцені не «Відкритого погляду» та ще й із залученням різновікових акторів. Спільно зі Стасом над виставою працювали Дмитро Солодкий (оригінальна музика) та Юлія Заулична (сценографія).

Якщо швидко пробігтися сюжетом і героями п'єси та вистави, маємо наступний любовний трикутник – єдиний «мент» на селі Сергій (Марк Дробот) ще зі шкільної лави закоханий у Люську (Ірина Ткаченко, актриса театру «Відкритий погляд»), своєю чергою одружену з алкоголіком і домашнім тираном Колю (Дмитро Тубольцев). Матері

Білий шум

Сергій – Марк Дробот, Люська – Ірина Ткаченко. «Любов людей» Д. Богославського

Сергія і Люськи (Ганна Розстальна і Наталя Кленіна) натомість мріють, щоб їхні дітки таки побралися і жили разом. Несподівано виявляється, що Коля пропав безвісти. Чи не гарний шанс?

Далі закручується трилер, не гірший від згаданого у назві «Білого шуму» Джефрі Сакса. І чоловіка свого Люська вбила та згодувала свиням. І «мент» замість того, аби викрити кохану та вчинити правосуддя, зціпивши

зуби, втілює свою давню мрію – одружується з Люською. Прикро, щастя на смерті не вибудувати... Сіх у «Любові людей» чекає трагічний фінал, одна смерть тягне за собою інші та й божевілля на додачу.

Режисер-постановник просто-таки фонтанує кількістю різноманітних вигадок та пристосувань, ходів на кожний метр та секунду сценічної дії... Багато в чому вони, ясна річ,

театралізують неприкрашену дійсність п'єси, знімають пафос трагедії, апелюють до іронічно-сприйняття. Прикметно, як Марк Дробот, аби показати своє внутрішнє піднесення від однієї згадки про свою кохану, вимовляючи її ім'я, підстрибує мало не до стелі... А от дізнавшись про злочин, хоч і одружившись, таку чудову здатність він втрачає. На родинному святі Сергій – Дробот спочатку розтягує

щоки, аби «зробити» посмішку, а потім ніяк не відрве себе від стільця... Зрештою, можна ще довго прокручувати в голові виставу, згадуючи окремі яскраві моменти – тут і підглядання один за одним у квартири, вирубані в воротах, колоритна продавщиця Маша (Анастасія Євтушенко)... Саме в її уста – нещасливої в коханні, свідка і знавця всіх сільських подій – вкладено ключову, на думку режисера, фразу: «Любов одна в житті людині дається. Терпіти треба». А чудові матусі, що у виконанні Ганни Розстальної та Наталі Кленіної, виявилися значно людянішими, ніж уся молодь у купі.

...Сцену навпіл ділять величезні, майже до стелі, дерев'яні ворота, які багато в чому стали ключем до вирішення вистави та її розуміння. На згадку приходять п'єса Олександра Островського «Гроза». Не даремно. У «Любові людей» також – про сільських жителів, про морок і деградацію знудженого безробіттям села. Проте вже сучасного. І може навіть українського. Щоправда, на відміну від «Грози» бракує певного світла. Тут важко когось визнати жертвою, подібною до Катерини. А проте – кожний із героїв «Любові людей» також стражданий, заручник власного болю та обставин. Зрештою, за один зі своїх ранніх творів «Брачо» Дмитро Богославський отримав спеціальний приз журі у номінації «За біль та лють у зображенні сучасного світу» у конкурсі «Прем'єра.txt»–2010. Болю та люті в «Любові людей» хоч ложкою їж.

Незабаром вийдуть друком чергові номери двох часописів, присвячених театральному мистецтву України. Це щомісячник «Театрально-концертний Київ» за травень 2013 та № 2 журналу «Український театр», який виходить кожні два місяці.

Як зазначає головний редактор «Театрально-концертного Києва» (ТКК) Наталя Потушняк, «коли розмірковувала над передсловом до цього числа, то мимовільно увага фокусувалась на особистостях, героях рубрики «Персона». У кожному випуску ця рубрика присутня... і це відрадно. Адже особистість, за тлумачним словником, це втілення індивідуального або конкретна людина з поглядом її культури, особливостей характеру, поведінки, індивідуальних рис. У нашому випадку – розповідь про окремого діяча це ще й перебіг мистецьких подій, їхня оцінка, культурні надбання. Часом одна особа змінює плін життя, формує орієнтири, впливає на долю інших, рятує, спонукає до вияву героїзму, співпереживання, щирих емоцій».

Тож у п'ятому числі «ТКК» читайте передусім про видатну актрису Театру російської драми імені Лесі Українки Євгенію

Журнальні новинки

Опалову. Низка матеріалів присвячена також і нашим сучасникам, які натхненно і талановито творять нові сторінки історії мистецтва – балерина Наталя Мацак, співачка Тамара Ходакова, диригент Анатолій Авдієвський, режисер Максим Михайличенко, актор Анатолій Гнатюк. На сторінках журналу у рубриці «Овації» можна буде знайти імена переможців театральних премій та тих, хто удостоївся почесних звань. Окрему статтю присвячено виставці унікальних робіт майстрів-флористів за поетичними рядками Кобзаря, яку можна побачити у

Літературно-меморіальному будинку-музеї Тараса Шевченка.

Своєю чергою один із найдавніших мистецьких часописів України журнал «Український театр» основну увагу другого числа за 2013 рік зосередив довкола постаті й мистецького спадку видатного російського режисера-реформатора та теоретика театру Костянтина Станіславського, ювілей якого цього року відзначає театральна громадськість, що стало приводом поміркувати про театр психологічної школи. «Наскільки значним був вплив К. Станіславського та його системи на розвиток та функціонування українського театру? В чому це проявлялося і чи є досі? І чому в театрі, що зараз «прикривається» нібито роботою за системою Станіславського, стільки фальші, що складається враження, наче взагалі театр психологічний в Україні переживає свою найбільшу кризу і доживає останні дні?» Саме такими питаннями розпочинає номер головний редактор журналу. Власне, про це і йдеться в статтях театральних фахівців і початківців, об'єднаних темою номера – «Психологічна криза», які дадуть поживу й

подальшому розвитку дискусій на тему взагалі ідеології та методології театру.

Водночас «Український театр» не втомлюється знайомити своїх читачів із цікавими прем'єрами і подіями, які відбулися останнім часом в українському і не лише театральному просторі. У рубриці «Авансцена» можна прочитати про постановку Ігорем Равицьким «Сімейних сцен» Г. Яблонської, виставу Олександра Ковшуна «Вбивство на вулиці Лурсін» Е. Лабіша, «Дядю Ваню» А. Чехова у постановці Андрія Жолдака у фінському театрі «Klockrikke», тетралогію

«Перстень Нібелунга» Р. Вагнера у постановці Андреаса Крігенбурга (Баварська державна опера, Мюнхен, Німеччина), «Каліку з острова Іншмаан» М. МакДонаха у режисурі Степана Пасічника та колективний сучасний танець-виставу «Танцювальні діалоги про кохання» харківської «Лабораторії театру».

В іншій традиційній рубриці журналу – «Дійові особи» – про суть мистецтва і взагалі театральної справи вестимуть мову Станіслав Мойсеев, Володимир Кучинський та Олександр Ковшун. А наостанок можна буде прочитати про презентацію української драматургії в театрі «Royal Court» у Лондоні, подану з точки погляду самих українських драматургів-учасників та театрознавця, директора Національного центру театральності мистецтва імені Леся Курбаса, доктора мистецтвознавства Ганни Веселовської, цікаву практику комунікації з глядачем Запорізького ТЮГу, феномен театральності премії «Київська пектораль-2013» та театральну частину ювілейного 10 фестивалю «Французька весна». Гарних вражень!

Сторінку підготувала
Надія СОКОЛЕНКО

Скарби для душі від Романа Селівачова

У Національному музеї народного декоративного мистецтва у рамках програми «Зустрічай Великдень» відкрилася виставка Романа Селівачова «Розпис, іконопис, стінопис».

Видова та стилістична різноманітність робіт пана Романа захоплює. Художник представив ікони, зразки декоративного розпису на меблях та світлі монументальні стінописи.

Його твори приносять справжнє естетичне задоволення. Кожна робота наповнена світлом, добротою і щирістю.

Професійних навиків майстер набув під час навчання у Республіканській художній школі імені Тараса Шевченка та Національній академії образотворчого мистецтва й архітектури.

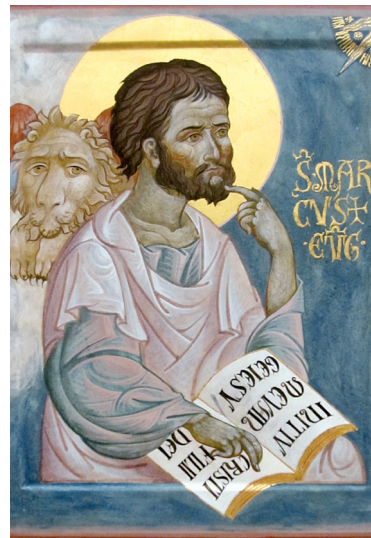
«Роман Селівачов є одним із художників, чия висока живописна культура і знання історії мистецтва поєднуються з укоріненістю у православній традиції, – сказав мистецтвознавець Олесь Клименко. – Його творчість, залишаючись у руслі церковної традиції, водночас належить XXI століттю і є передусім засобом духовного зростання».

Ікони він виготовляє за старовинними технологіями. Використовує натуральні матеріали: дерев'яні дошки, паволоку (полотно), левкас і яєчну темперу. А щоб витвори мали магічний вплив, потрібно володіти творчою щирістю і глибиною душі майстра. Підтвердженням цього є відгуки шанувальників творчості пана Романа: «Із цих ікон споглядають на нас живі люди. Дивись на них і заряджаєшся життєдайною силою та енергією».

Селівачов прикрасив розписами трапезну Свято-Троїцького монастиря (Китаївська пустинь), св. Володимирську церкву у селі Чистопілля (АР Крим), храм Святої мучениці Тетяни у Києві.

«Постаті та лики святих вражають різноманітним лесуванням, відтінків, що у поєднанні з характерною грою різних за тоном, колоритом і товщиною вібруючих ліній, майстерністю малюнка та композиції, дає розписам церкви багатство і красу справжнього високого

мистецтва», – зауважила кандидат мистецтвознавства Ірина Дундук.

Заступник генерального директора з наукової роботи музею Людмила Білоус додала: «У його роботах – легкість і невимушеність. У кольоровій палітрі гармонійно поєднані оливкові, сіро-блакитні, золотаві кольори – світлі, ніжні. Ікони Романа Селівачова приносять світлу, спокійну атмосферу у переддень Великоднього свята».

Аліна ОНОПА
Фото авторки

– Можна взяти?
– Можна.

Велика рука тягнеться до писанки, обережно підносить її до очей, і чоловік розглядає філігранне плетиво ліній, сузір'я цятток, що відтворюють біблійні сюжети.

– Можна подивитися?
– Можна.

І писанка опиняється в долоні дівчинки, тоді хлопчика, зовсім маленької дитини, літньої жінки, поважного бізнесмена, стильної панянки... О, скільки рук зігрілись писанками-шкрябанками упродовж дня! Скільки відеокамер, мобільних телефонів зачудовано витріщались своїми електронними вічками на творіння колишнього моряка і лісника Петра Пипи! А вони – всі тридцять трое Великодніх яєць – мирно лежали собі на парчевій постелі у чорній коробці, дивилися в небо очима святих і пророків, блищали на сонці гладенькою коричневою поверхнею.

– Фарбую відваром молодих горіхів, – розповідав Петро Васильович, – а тоді натираю воском. За день можу зробити дві

Дві грані одного таланту

Митець Петро Пипа

писанки, не більше. Щось не пускає.

– Маєте освіту художника?
– Ні.

Одягаю окуляри, ще раз пильно вглядаюся у жмутки і пасемця ліній-павутинок.

– Як же створюєте такі канонічні обличчя? – питаю приголомшена.

– Це від Бога. Бог дає. Я був у Єрусалимі, босим ходив святими місцями. З мене сміялись, а я не взувався, бо по тій землі ходив Він. Хочу знову поїхати до священного міста, мушу і втретє там побувати.

А зацікавлені йдуть і йдуть, сиплять питаннями, милуються колоритною постаттю у розстебнутій сорочці, під якою

ховається хрестик, гарним слов'янським обличчям, довгими вусами і чорним хвилястим чубом, з-під якого дивляться надзвичайно добрі очі:

– Ні-і-і! Писанки мене на світі не тримають – мене годують бджоли! Маю вулики, качаю мед. І машини у мене нема. Як треба дерево на виставку одвезти, наймаю когось.

– Так, це гусячі яйця. Пусті, – звучить відповідь ще комусь. – Яюсь пробував знаки зодіаку зобразити – не дає. Тому що яйце – християнський символ, а то, мабуть, інша філософія.

І мені хочеться, щоб увесь християнський світ побачив твори художника з Вінниччини, щоб тисячі людей з благоговінням завмирили перед писанками, може, й кращими за пасхальні яйця Фаберже, щоб у кожному музеї Європи на коштовних п'єдесталах лежали незрівнянно коштовніші

шкрябанки Петра Васильовича Пипи.

А він же ще й визнаний різьбяр і великий трудівник. Він справді бачив заморські землі, але, як не парадоксально, свій власний світ замкнув у рідному селі, в Андрушівці. Майстер 27 років життя віддав лісу, тому й не дивно, що саме на дереві створив своєрідний наочний посібник героїчної історії України, відобразив побут українського села, тонкі порухи душі людей, передав характери представників різних соціальних верств суспільства. Рельєфні композиції Петра Пипи відзначаються динамікою зображення, глибоким психологізмом, і в цьому переконаєшся, коли бачиш запеклий козацький бій і агонію смерті, погоню в степу і ридання полонянок, бурхливе море з

човнами на самісіньких гребнях хвиль і ширяння орлів над чумацькими мажамі, задуму погоничів і волелюбність запорожців, що рвуть кайдани... Окрім цього, на різьблених полотнах Петра Васильовича постає правдивий образ нашої Батьківщини, її віковічні символи, змалечку дорогі кожному образу, багатющий світ живої і неживої природи. У дереві набувають реальних обрисів і характерів герої народних пісень, Шевченкових поезій, повістей Миколи Гоголя, втілюється широта інтересів, краса душі й невідомий, щирий патріотизм художника-різьбярка.

Кажуть, без таких митців, як Пипа, не мало б сенсу життя, він сьогодні живе так, ніби востаннє, він «своїм залізним впевненим різцем з деревини берези, вільхи й липи виводить світу праведне лице».

Тетяна БОЙЧУК

НОВИНИ

ПЕРЕД ТАЇНАМИ
ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ

У київській книгарні «Є» спільно з видавництвом «Кальварія» відбулася презентація збірки українських перекладів поезії Амадо Нерво «Вибрана лірика». У презентації книжки взяла участь Надзвичайний і Повноважний Посол Мексики в Україні пані Беренісе Рендон.

– Мені дуже приємно, що поезії Амадо Нерво знайшли своїх прихильників і в Україні. Насамперед, вдячна невтомному перекладачеві Сергію Борщевському за його неоціненну працю.

Амадо Нерво (1870–1919) – мексиканський поет, прозаїк, есеїст, дипломат. Один із найвизначніших представників латиноамериканського модернізму. Розпочавши творчий шлях під деяким впливом французького символізму, Амадо Нерво невдовзі не лише знайшов власну творчу манеру, а й став дороговказом для наступних поколінь мексиканських

поетів, завоював вдячну прихильність читачів. Його поезії властиві глибокий ліризм і філософська глибина, його вірші прозорі, просякнуті задумливою, подекуди меланхолійною тональністю, а нерідко побожним захватом перед таїнами людського буття.

– Поезія Амадо Нерво неперевершена, а сам автор захопив мене ще й тим, що був свого часу дипломатом, як і я, – зауважив у своєму виступі Сергій Борщевський. – А ще хочу сказати, що цього року виповнюється сорок років, як мене надрукували в журналі «Всесвіт» та п'ятдесят, як вивчаю іспанську мову. Отож, не розумію, дивуюся іноді отим лозунгам – англійська чи японська «за два місяці!»

Перекладач Сергій Борщевський прочитав кілька перекладів Амадо Нерво. А Надзвичайний і Повноважний Посол Мексики в Україні Беренісе Рендон вручила пану Сергію Борщевському подяку й чудову картину мексиканського художника.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ
Фото авторки

До нас прийшов «Казкар»

На сьогодні Іван Хланта – автор і упорядник понад 80 книжок, фольклорних, мистецтвознавчих, літературознавчих збірників, бібліографічних покажчиків. Чільне місце в цьому поважному списку займають 16 видань казок. Іван Хланта належить до кращих знавців цього жанру в Україні. Його науковий ужинок – понад 600 записаних і опублікованих текстів казок.

Він виявляє інтерес до різних жанрів народнопоетичної творчості: казки, легенди, перекази, пісні, обряди тощо. Але казка – пріоритетний напрям творчих захоплень фольклориста. Це не дивно, адже народна казка – генетичний фонд народної мови, звичаїв та обрядів, ключ до народознавства. Вона виконує надзвичайно важливу функцію у формуванні світогляду дитини, в активному сприйнятті світу. Це не лише скарбниця народної мудрості, але й невичерпне джерело розвитку емоційної сфери і творчого потенціалу дитини. Казка подає дітям загальнолюдські цінності, високу народну мораль, вчить їх самостійно мислити. У народних казках передається від покоління до покоління мудрість народу, усе, що є вартим уваги нащадків: життєвий досвід, мрії народу, його почуття. Відобразилися в казці і побут, звичаї, традиції, вірування народу. Першу казку фольклорист записав від свого односельчанина Івана Гангура ще навчаючись у сьомому класі.

Нещодавно вийшов у світ черговий збірник «Казкар», у якому містяться кращі зразки українських народних казок Карпатського регіону – Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської та Чернівецької областей. Цей випуск «Казкаря» уже другий. Перший побачив світ у 1996 році. Збірник підготовлений, як ззнається її упорядник, ще на початку 90-х, але на його видання тоді не знайшлося коштів. Казки записали відомі фольклористи України – Юліан Яворський, Олександр Маркуш, Петро Лінтур, Лука Дем'ян, Іван Чендей, Степан Пушик, Степан Давурак, Михайло Івасюк, Іван Хланта та інші від таких талановитих оповідачів, як Андрій Калин, Михайло Галиця, Василь Королович, Юрій Баня, Доні Юрчак та ін.

Тексти, репрезентовані у збірнику, охоплюють понад столітній період. Найстарша казка, що увійшла до книжки, була зафіксована ще в 70-х роках XIX століття на Закарпатті Михайлом Фінцицьким. До 30 відсотків казок були записані фольклористами в

селлах Горінчово та Бороняво Хустського району у відомих казкарів краю Андрія Калина та Юрія Баняса. У збірнику представлені також казки Тячівського, Іршавського, Великоберезнянського та інших районів Закарпаття. Тексти казок, підібрані упорядником Іваном Хлантаю, дають уявлення про сюжетний склад як героїко-фантастичних, так і соціально-побутових казок, головними героями яких виступають діти від народження до шістнадцяти років. Шість казок публікуються вперше. Видання гарне, репрезентбельне, з чудовими ілюстраціями, виконаними молодіжною художницею Ксенією Корокнай, нині студенткою Київської академії мистецтв.

Казки, вміщені у збірнику, вчать бути вірним – без лестощів, мужнім – без жорстокості, щедрим – без марнотратства, стійким – без фанатизму, милосердним – без пихатості, сильним – без гордості, заппадливим – без гніву й злоби. У казках яскраво виявилася творча сила народу, його самобутня культура, високий рівень естетичних почувань. У творах стверджується думка, що на землі неодмінно буде існувати милосердя, любов, ввічливе ставлення однієї людини до іншої, терпіння та інші чесноти. Казкові образи захоплюють увагу слухачів високою безкорисливістю, самовідданим служінням народові. Його казки збагачують людські душі, ведуть до високої моральної чистоти і людяності.

Казка несе в собі глибокі пристрасті людської душі, прагнення її до ідеалу, боротьби, викликає в людини найрізноманітніші емоції, чарує її багатством фарб, музикою слова, глибиною думки, красою образів, правдою життя. Це те, до чого так широко тягнуться діти.

Впливаючи на емоції, казки виробляють у школяра досвід подолання перешкод, що пізніше стає вірним помічником у житті. Народна казка благотворно впливає на формування і становлення світогляду людини, розвиває естетичні смаки.

Казки беруть свої начала з історії краю горян, від простої, але мудрої селянської філософії, в основі якої розум, доброта, внутрішній протест проти неправди, від високої родинної моралі, де на першому місці стоїть незрадлива любов до батьків. Вони виховують щире, душевне, ніжне, турботливе ставлення до матері як до вінця й вершини людської. Ніякі чесноти не знайдуть місця в серці бездушному, кам'яному, жорсткому до власної матері. Крім цього, казка вчить, що людина повинна любити людей, повинна тонко відчувати стан близької людини з її радощами й тривогами.

Казки пробуджують у юних серцях глибокі особисті почуття щодо нетерпимості, непримиренності до зла. Думаючи добре про людину, дитина прагне до доброго вчинку; добрий вчинок дає їй велике моральне задоволення, повноту радісних переживань. Ці почуття у свою чергу загострюють чуйність до добра і зла, породжуючи нетерпимість до всього, що принижує людину.

Щоб навчитися гарно розповідати казки та інші прозові народнопоетичні твори, насамперед треба стати людиною, якій є що сказати. А стати такою людиною можна лише тоді, коли вона буде цікавитися цими творами, регулярно слухати їх, збагачувати свій репертуар, постійно стежити за всім, що діється навколо, використовувати будь-яку нагоду для того, щоб розширити свій кругозір, щоб розповідати почуті твори. А коли людина захоплена чимось, любить про це говорити і присвячує цьому свій вільний час, успіх такому казкарю гарантовано.

Любов до правди, великодушність, чуйність, безкорисливість, так само як і ненависть до всього протилежного, розвиваються у дитини внаслідок частого прослуховування казки. Уявлення виникають у свідомості дитини щоразу тоді, коли вона асоціює свою особу з героями та їхніми рисами.

Підлітків у казках особливо вражає стійкість і мужність у боротьбі з труднощами; їх

незмінно підкоряє сила людського розуму, доброта і великодушність, чесність і правдивість, принциповість та безмежна відданість Батьківщині. Саме ті казкові герої, яким притаманні найкращі якості, надовго полонять уяву підлітків, збуджують у них прекрасні поривання. Діти часто мріють бути схожими на казкових героїв, які любили мандрувати, бути сильними, витривалими. Їх ніщо не могло похитнути. Діти люблять їх, і в них є реальне відчуття, що варто тільки захотіти, і вони зможуть стати такими ж.

Не лише учень прочитає цей збірник, не тільки педагог рекомендуватиме його своїм вихованцям, адже з нього можна почерпнути чисте, глибоке і мудре слово народу. Наш читач знає, любить і старанно зберігає ті твори, які втілюють у собі багатовіковий життєвий досвід народу. Збірник «Казкар», як і багато інших видань народної прози, стане одним із тих засобів пізнання життя, про які говорив Іван Франко, що оті казки, «як дрібні тонкі корінчики, вкорінюють у нашій душі любов до рідного слова, його краси, простоти і чарівної милозвучності. Тисячі речей у житті забудете, а тих хвиль, коли вам люба мама чи бабуся оповідала байки, не забудете до смерті».

Доктор філологічних наук, професор Василь Марко в літературному нарисі «Той, що слухає голос віків», що увійшов до збірника «Казкар», переконливо характеризує педагогічну, наукову та громадську діяльність Івана Хланти, глибинний зміст публікацій ученого, журналіста, культурно-освітнього та громадського діяча. Він створив яскравий духовний портрет одного із найвизначніших сподвижників на ниві сучасного народознавства і науки загалом, на ниві освіти і культури українського народу.

До збірника додано примітки, в яких зазначено, хто, коли й де записав той чи інший твір або звідки він передрукований, вказано сюжетний тип казки.

Можна тільки щиро подякувати упорядникові збірника Іванові Хлантаю та видавництву «Патент», які підготували й видали змістовну й доступну для дітей і широкому колу читачів потрібну книгу народної словесної творчості.

Володимир МИШАНИЧ,
провідний методист
обласного організаційно-методичного центру
культури Закарпаття,
член Національної спілки
журналістів України

Незгасиме світло Степана Олійника

Ось і минула вже 31-а «Степанова весна», присвячена 105-й річниці від дня народження знаного українського поета та байкаря Степана Олійника і 30-річчю від дня створення його музею в селі Левадівка Миколаївського району Одеської області, де мешкав поет. Свята видалися цікавими й насиченими. У дитячому конкурсі взяло участь понад двісті дітей, переможців було аж 28. Вийшло три нових видання, в тому числі ще одна «Весела книжечка» для дітей.

Колись Остап Вишня визначив творчість Олійника в контексті гумористичної літератури як «позитивний гумор». І це дивним чином можна екстраполювати на саму особистість Степана Івановича. Про нього багато пишуть, згадують. А в сьогоднішній пресі й поготів «перемито кістки» всім без винятку українським письменникам, відомим зі шкільної програми. Але ніхто ще жодним словом не затьмарив світле ім'я Олійника. Мабуть ота «позитивність», помічена Вишнею, далася взнаки не лише на сторінках творів байкаря, а була його життєвим кредо. Звичайно, добрий гумор, сміх, щирі посмішки Олійника, увічнені в численних фотографіях, створюють надзвичайно світлий образ його як людини. Ба й саме прізвище поета для кожного українця асоціюється насамперед із соняшником...

Мало хто знає, що Степан Олійник у співавторстві з актором Євгеном Моргуновим створив кіносценарій. Вони його писали в Ірпені, в Будинку творчості письменників. Звичайно, це було продовженням співробітництва, яке розпочалося з виходом стрічки «Пёс Барбос и необычный кросс». Саме завдяки їй народилося ушлюблене тріо «суперзірок» кінематографа, яке згодом саме в цьому складі зазнало слави щонайменше на третині земної кулі. Імена їм дав також Олійник (Балбес, Трус, Бывалый). Утім це відомо кожному. А от про згаданий сценарій не знає майже ніхто. Що ж, світло далеких зірок досягає нас протягом років і століть. Те саме відбувається з доробком Олійника. Продовжують виходити нові видання його книжок. І можливо в майбутньому хтось із кінематографістів зацікавиться тим сценарієм? Поза будь-яких сумнівів, він має всі шанси залишитися актуальним. Адже такий гумор не старіє, це ж бо той самий «позитивний гумор» в античному розумінні цього вислову.

Дуже важливо усвідомити й те, що ми досі не досягнули

всієї повноти обдарування Степана Олійника. Адже він писав не лише байки, а й багато ліричних віршів, ба навіть прозу! Візьмімо хоча б вірш «В житті як на довгій ниві». Звичайно, саме він може

простим і очевидним твердженням: «Якщо друзі у вас правдиві, // Легко жить вам, робить своє... // Та в житті – як на довгій ниві, – // І фальшиві ще люди є». Далі перед нами постають не надто привабливі образи артистів, які улесливо посміхаються своїм талановитим колегам, а між собою, за лаштунками, злісно й заздрісно обговорюють їхні успіхи, геть забуваючи про свій штучний, показний пієтет. Дві сторінки вірша вражають до глибини душі. Адже ця тема є надто делікатною, мало хто з поетів торкався її, промовляючи від щирого серця. Є тут і ліричний герой – сам поет, якого вражають випадково почуті за лаштунками розмови. Чистота сприйняття примушує нас згадати відомий вислів: «Вустами дитини промовляє істина». Тому що без-

виданнях. А це вже серйозно: йдеться не про одинокі, хоча й яскраві явища, а про цілу традицію, започатковану майстром і підтриману відданими послідовниками.

А ось ще одна іпостась поета. Ми тримаємо аркуш паперу з відгуком про творчість котрогось із молодих авторів початку 70-х років. Це лист Олійника, його рука, його почерк, що начебто відлітає вдалечинь. Гранична доброзичливість, детальний аналіз, схвальна оцінка саме тих творів, які того варті. Соковитий, суто український вираз: «Для сатирика дуже важливо, про що написати. І завжди бажано – про те, що всіх болить» (цитата друкується вперше). Деякі слова підкреслені. Помітно велику повагу до автора-початківця (В. М. Гарніна). Звичайно, це не єдиний «документальний» приклад духовного аристократизму Степана Івановича. Але дуже показовий. Непогано б «вживити» ці уроки честі й гідності в сьогоднішнє літературне життя.

Олійника ми вивчали ще в школі. А що ж сьогодні? Шойно я згадав у розмові ім'я Степана Олійника, один мій юний знайомий одразу вигукнув: «Звичайно знаю! Це ж саме його гуморески я неодноразово чув по радіо, і навіть пам'ятаю його голос!» Так здійснюється зв'язок поколінь...

У 2004 році, в одеському видавництві «Друк» вийшла монографія Богдана Сушинського, присвячена творчості Степана Олійника («Степан Олійник: Поет на тлі епохи»). Наприкінці автор зазначає, що такі письменники як Олійник «являються світові цьому надзвичайно рідко й освячують його своєю творчістю надовго». А надалі автор порівнює нашого байкаря, зокрема, з Сервантесом, Лопе де Веґою та Франсуа Рабле. Час покаже, наскільки доречні такі порівняння. І, певний, не просто покаже, а й підтвердить їхню правомірність!

Уявімо собі теплий весняний вечір. Степан Іванович виходить із під'їзду свого будинку на початку колишньої Червоноармійської і прямує на прогулянку до університетського скверу. Злегка посміхається, примружується, позираючи на захід сонця, думає про щось своє. Його посмішка досі блукає не лише там, у серці столиці, а й у душах усіх нас. Адже ми й тепер чуємо його голос по радіо, читаємо його книжки та влаштуємо літературні свята на честь цього щирого і доброго Байкаря...

Мабуть ота «позитивність», помічена Вишнею, далася взнаки не лише на сторінках творів байкаря, а була його життєвим кредо. Звичайно, добрий гумор, сміх, щирі посмішки Олійника, увічнені в численних фотографіях, створюють надзвичайно світлий образ його як людини. Ба й саме прізвище поета для кожного українця асоціюється насамперед із соняшником...

й не є чистою лірикою, а де в чому межує з олійниковими творами сатиричного спрямування. Але уявіть лишень, з якою відчайдушністю поет постає тут проти тих, хто позаочі ллє бруд на своїх колег і відданих друзів, заздрячи їхньому успіху! Дволичність і лукавство – то такі самі провину як зрада (що від часів Данте декларується як найбільший із людських гріхів). Отже, поет починає свій твір

посередність і непідкупність сприйняття дійсності урівнює поета з дитиною. А саме дійсність завжди була найголовнішим джерелом усіх олійникових сюжетів.

Такі самі паростки добра й щирості подарували нам і лауреати літературної премії імені Степана Олійника, що вже стала традиційною. Їхні твори надруковані, зокрема, на сторінках збірки «Здоровше з гумором живеться» та в інших

НОВИНИ

ПОКИ ДИХАЮ – СПІВАТИМУ

26 квітня відзначає своє 75-річчя Володимир Маркович Парака. Його життя відображає епоху дітей війни, які всупереч обставинам робили свою долю щасливою.

Заступник директора Національної заслуженої академічної капели України «Думка» згадав найбільш пам'ятні епізоди.

– Народився на Полтавщині. Змалечку любив співати. Пам'ятаю, як п'ятирічним заводив «По долинам и по взгорьям...», а мама затуляла мені рота: «Замовкни, бо розстріляють німці». Батько грав на скрипці, але я його майже не пам'ятаю, він залишив скрипку, яку потім німець забрав. Після 30 років пошуків з'ясували – він лежить у Білорусі в братській могилі... Я туди навідуюсь.

Багато пережито – не переоцінити тих складних років, юність не назвати безхмарною...

Мабуть, гени батька мені передалися, бо врешті-решт пішов у світ хорового мистецтва, яким живу до сьогодні.

– Розкажіть, як це відбулося?

– Займався у вокальній студії, після чого пройшов по конкурсу в чоловічу капелу при Хоровому товаристві України в Києві, яка згодом отримала ім'я Левка Ревуцького, де проспівав двадцять один рік та в цей же період здобув музичну освіту. Отож, творчий шлях у мене із 1969 року.

А 1991 року перейшов у «Думку», де доспівав майже до пенсії, а потім обійняв посаду заступника директора і от зараз займаюся адміністративною роботою.

– Читачам «КіЖ» були б цікаві Ваші спогади про виступи із «Думкою».

– Ми об'їздили майже всю Європу, були також у Канаді й США як посланці незалежної України. Брало участь у фестивалях Франції, наприклад, такому як Фестиваль Берліоза. Декілька разів виступали із французьким оркестром.

Залишаючись вірною традиціям, у травні «Думка» збирається на гастролі до Санкт-Петербурга на фестиваль пасхальної музики. Нещодавно у Москві у великому залі консерваторії триумфально пройшов концерт.

Саме в «Думці» я отримав звання «Заслужений працівник культури України».

– Зрозуміло, що любов до пісні з Вами назавжди, і досвід Ваш цінний і корисний.

– Голос звучить, я у формі. Отож, нині я соліст народного фольклорного ансамблю «Червона калина» КП «Київський метрополітен», куди мене привела дружина Катерина Вишинська.

Маю багато винагород, грамоти. І якщо оглядатися назад, то не шкодую, що прожив таке життя, бо воно змалечку сповнене піснями. Я люблю цю справу, люблю колектив «Думки», який із розумінням ставиться до людей. Завдяки керівникові Євгену Савчуку капела нині на світовому рівні.

– З ювілеєм, шановний Володимире Марковичу! Щастя Вам і здоров'я!

Розмову вела Світлана СОКОЛОВА
Фото надав Володимир ПАРАКА

Олександр МОСКАЛЕЦЬ

